

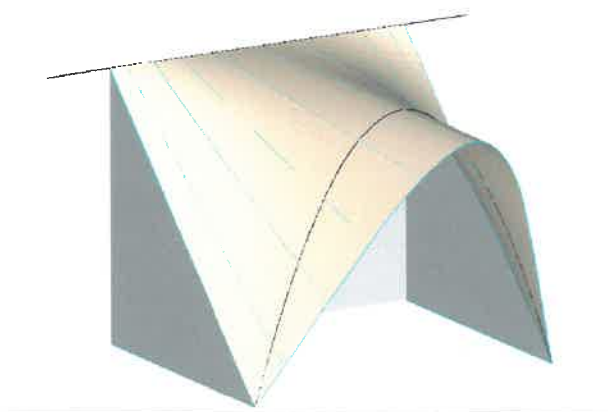
ZBORCENÉ PLOCHY

Zborcené plochy se užívají především ve stavebnictví, protože jsou konstrukčně jednoduché, mají výborné statické vlastnosti, působí lehkým a vzdušným dojmem a je na ně nevelká spotřeba materiálu.

Z kuželosečkových konoidů se přímého *kruhového konoidu* užívá na tzv. *pilových střechách* nad továrními halami, kde je tak umožněno dostatečné osvětlení pracoviště. Roviny řídících kružnic jsou svislé nebo mírně nakloněné (v případě, kdy požadujeme, aby střecha propouštěla více světla), vlastní řídící přímky jsou vodorovné (jedná se o přímý konoid, takže řídící rovina je kolmá k řídící přímce). Kruhový konoid se dále využívá jako opěrná zeď vodní nádrže, skladiště sypkých hmot apod. (Tam, kde na stěny působí velké tlaky, které se na konoidech rozkládají.)

V některých případech se místo kružnice užívá řídící parabola a dostáváme pak parabolický konoid. Ten se dá využít ke chránění vchodu do budovy, je určen parabolou ve svislé rovině, řídící přímka je vodorovná, řídící rovina je svislá, kolmá k rovině paraboly. Na obrázku je konoid omezen šikmou rovinou.

Pro konstrukci střechy nad kruhovým půdorysem je možno využít tzv. *helmice* (příkladem u nás je známa Štramberská trůba). Plocha je dána řídící kružnicí v půdorysně a dvěma navzájem kolmými přímkami, jejichž půdorysy procházejí středem kružnice.

ŠTRAMBERK A ŠTRAMBERSKÁ TRŮBA

Je malebné městečko v podhůří Beskyd. Městu i širokému okolí vévodí a dominuje zřícenina hradu s válcovou věží zvanou Trůba. Ta byla ve 13. století součástí strážního hradu. Na přelomu 19. a 20. století byla provedena rekonstrukce areálu podle plánů K. Hilberta.

V současné době můžete vyšlapat po dřevěných točitých schodech věže hradu – Trůby a dostanete se na rozhlednu s krásným výhledem.

Asi jeden kilometr od města můžete navštívit jeskyni Šipku.

Neopakovatelný architektonický unikát představuje urbanistický soubor lidové architektury valašských roubených chalup z 18. a 19. století, z nichž převážná většina tvoří městskou památkovou rezervaci. Štramberk proslavil voňavý cukrářský výrobek – perníkové „Štramberské uši“, které zde pečou již dlouhá staletí v upomínku legendárního vítězství štramberských křesťanů nad mongolským vojskem 8. května 1241, v předvečer Nanebevstoupení Páně.

POVĚST O VZNIKU TRADICE ŠTRAMBERSKÝCH UŠÍ – CUKRÁŘSKÉHO PERNÍKOVÉHO PEČIVA

Tatarské uši (dle profesora a spisovatele J. Havelky)

Kotouč má slavnou minulost; byl on svědkem dní přesmutných i přeradostných; pamatujeť, když se všechen svět třásl před ohavným Tatařinem a když jedině chrabrost praotců našich od záhuby zachránila celou západní Evropu. Bylo v dubnu léta tisícího dvoustého čtyřicátého prvního. Děsné zprávy od severu nesly se do milé vlasti naší moravské. Statisíce nestvůr krvežíznivých, jimž Tataři jest jméno, vyhruly se z Asie do niv evropských. Rus úprkem byla povalena, tisíce a tisíce lidu pobito, a města slavná, i sám Kyjev knížecí, troskami ležela a doutnala žhavým popelem. Též polská země padla, a spojené vojsko polsko-slezské, jež kníže Jindřich Pobožný vedl proti barbarům, byvši poraženo krev svou vycedilo na rovině lehnické. Tu začátkem května zvěstováno, že Tataři ohavní pro záseky nemohouce dobýti se do Čech, podél Odry hmou se na Moravu. V krajině štramberské zděšení nastalo veliké. Lid vida dobou noční rudé záře na obzoru severním a za dne dým hustý valiti se k nebi, opouštěl své příbytky a utíkal se na strmý, nepřístupný Kotouč, kde spásy dojíti doufal a ochrany. Už už viděti bylo první tlupy tatarské. Jako když mraky černé zahalují modrá nebesa, rozlévaly se nepřehledné davy Tatarů po okolní krajině, a než se nadál lid postrašený, rozložili se divoši asijská kolem Kotouče táborem. Křikem jejich, řvaním volův a velbloudův a říčením koní děsně ozývalo se údolí, a ti, kteří na skalisko vápencové se byli utekli, měli úzkostí; nebo jsouce odevšad nelidským nepřítelem obklíčeni, nemohli uniknouti. Lid křesťanský, padaje na kolena a oči zdvihaje k oblakům, modlil se a prosil za pomoc božskou. A pomoci té se mu dostalo. Rozšeřil se večer, večer to přede dnem na nebe vstoupení Páně. A když temná noc se rozestřela kolkolem, utichl ryk a řinkot zbraní dole pod stany tatarskými. Ale touže chvíli nahoře ve mracích černých ozval se temný řev hromový, blesky klikaté zadržely a těžké krůpěje na zemi padaly. Vichřice zaburácela strašná a brzo liják náramný přívalem se hmul na hory a doly. Strašně hučely bystřiny, z úžlabin se derouce do ležení mongolského, bořily stany a vírem unášely Tatary ze sna vyděšené. Zmatek nastal v táboře pohanů a nárek veliký. Kam uchýliti se, když pro noční tmu ani druh druha neviděl? Na Kotouči za to probudil se ruch čilý a radostný. Jakmile křesťané pozorovali, že následkem příválu zle dole Tatarům, rychle odhodlali se živlu pomocného užítí na úplnou záhubu nepřátel ohavných. Po známých cestách, ač liják zuřil, a čirou tmou kročeje vázly, chvátali všichni k Ženklově, kdež tehdy byl rybník velmi veliký. Přívalem nočním přibylo vody náramně, že sotva hlubina stačila. Tu dali se křesťané chvatem do síla a na mnohých místech rozkopali hráze vysoké. Jako moře rozvlněné hmulo se vodstvo údolím do ležení tatarského a okamžikem všecko je zatopilo. I nastal křik, i nastalo bědování v táboře pohanském. Stany se bořily, lid i dobytek tonul v živlu

rozpoutaném. Když se rozbřeskl den, nebylo již nepřítele tuto. Ti, kteří unikli záhubě, hrnuli se k Hranicům a s ostatními Tatary brali se dále směrem jihozápadním. Kraj štramberský zachráněn je další pohromy. Každoročně v den Nanebevstoupení Páně slavívá se na Kotouči památka události této. Ze všech měst a vesnic okolních tehdy lid na pouť přichází, a živo a veselo bývá na temeni skalním kolem kříže, který vztyčen byl tam na památku vítězství křesťanských. Za příležitosti té prodávají se též perníkové uši, aby se poutníci upamatovali na mrzké Tatary, kteří pobitým křesťanům uši utínali. Vykládat se zajisté, že po jedné veliké bitvě Tataři devět velkých pytlův ušima naplněných velkochánovi svému do Asie poslali na důkaz dobytého vítězství. Odtud název "uší tatarských".